

με την επιστημονική συνεργασία:

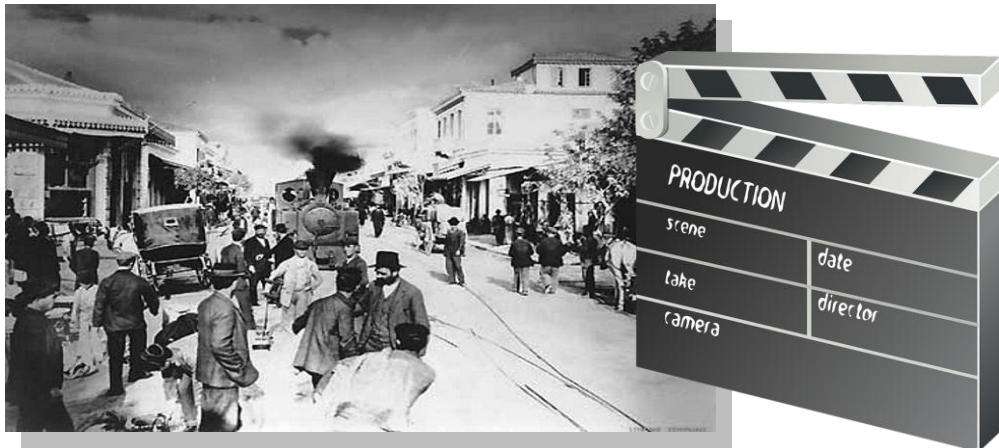

**Εργαστηρίου Λαογραφίας & Κοινωνικής Ανθρωπολογίας της Σχολής
Κλασικών & Ανθρωπιστικών Σπουδών**

**Τμήμα Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου
Θράκης**

«Τοπική Ιστορία & Ψηφιακά Μέσα»

**«Αρχαιακή Εθνογραφία σε Αρχαία Τοπικής Ιστορίας με
τη χρήση ψηφιακών μέσων»**

ΒΟΛΟΣ 2019-20

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ & ΑΛΜΥΡΟΥ
Έτος Ιδρύσεως 2014, 1947 Φ.Ε.Κ. 18 Ιουλίου 2014 (τεύχος Β΄)
www.magniton-kivotos.gr, magniton2014@gmail.com

«Τοπική Ιστορία & Ψηφιακά Μέσα» Αρχαική Εθνογραφία σε Αρχεία Τοπικής Ιστορίας

Επιστημονικοί υπεύθυνοι:

Μανώλης Βαρβούνης, Καθηγητής Λαογραφίας, Πρόεδρος του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης

Δρ Αλέξανδρος Καπανιάρης, Μεταδιδακτορικός Ερευνητής του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Επιστημονική υπεύθυνη ιστορικής τεκμηρίωσης:

Δρ Αννίτα Πρασά, Ιστορικός, Αρχειονόμος, Προϊσταμένη Γ.Α.Κ. Μαγνησίας

Επιστημονικός υπεύθυνος εργαστηρίων:

Βασίλης Λουλές, Σκηνοθέτης ταινιών ντοκιμαντέρ και μυθοπλασίας

με την συνεργασία του:

Εργαστηρίου Λαογραφίας & Κοινωνικής Ανθρωπολογίας της Σχολής Κλασικών & Ανθρωπιστικών Σπουδών

Τμήμα Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης

ΒΟΛΟΣ 2019-20

Εισαγωγή

Η Ακαδημία Λαϊκού Πολιτισμού & Τοπικής Ιστορίας, Τμήμα του Πολιτιστικού Φορέα «Μαγνήτων Κιβωτός, για τη Διάσωση του Πολιτιστικού Αποθέματος» της Ιεράς Μητρόπολης Δημητριάδος & Αλμυρού από το χειμερινό εξάμηνο του 2019-20 θα προσφέρει το πρόγραμμα «Τοπική Ιστορία & Ψηφιακά Μέσα, Αρχαική Εθνογραφία σε Αρχεία Τοπικής Ιστορίας» στο πλαίσιο κύκλου σπουδών ενός εξαμήνου (Χειμερινό 2019-20). Το πρόγραμμα υλοποιείται με την συνεργασία του Εργαστηρίου Λαογραφίας & Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας της Σχολής Κλασικών & Ανθρωπιστικών Σπουδών του Δημοκρίτειου Πανεπιστήμιο Θράκης και των Γ.Α.Κ. Μαγνησίας.

Η ολοκλήρωση του κύκλου σπουδών θα προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/ές γνώση του αντικειμένου, μέσω ενός εξαμήνου τα οποία διαρθρώνονται σε διδακτικά αντικείμενα και οδηγούν σε σχετικό πιστοποιητικό.

Για το κάθε εβδομαδιαίο μάθημα θα υπάρχει Επιστημονικές/οι Υπεύθυνη/οι του μαθήματος η/ο οποία/ος θα καθορίζει αναλυτικά τον τρόπο υλοποίησής του μαθήματος (δια ζώσης παραδόσεις και εργαστήρια, on line συνεδρίες εξ αποστάσεως, ασύγχρονη εκπαίδευση), καθώς και τον τρόπο αξιολόγησής του (εργασίες, τεστ, κουίζ).

Το πρόγραμμα θα ξεκινήσει το Χειμερινό εξάμηνο 2019-2020, στις αρχές Οκτωβρίου 2018 και θα ολοκληρωθεί το Εαρινό Εξάμηνο στα τέλη Ιουνίου 2019. Οι ενδεικτικές διδακτικές ενότητες που θα παρακολουθήσουν οι σπουδαστές/τριες είναι :

- 1) Εισαγωγή στην εθνογραφία - Βασικές αρχές αρχαικής εθνογραφίας, 2) Η τεκμηρίωση της ιστορικής έρευνας σε αρχεία τοπικής ιστορίας, 3) Η βιομηχανική τοπική ιστορία της Μαγνησίας μέσα από τα αρχεία των Γ.Α.Κ. Μαγνησίας, 4) Εργαστήριο στα Γ.Α.Κ. Μαγνησίας, 5) Εργαστήριο Οπτικοακουστικών I: Εργαλεία για την παραγωγή ενός ντοκιμαντέρ, 6) Εργαστήριο Οπτικοακουστικών II: Εργαλεία για την παραγωγή ενός ντοκιμαντέρ (Μοντάζ), 7) Τα αρχεία των παιδοπόλεων: από την αρχειοθέτηση στη μελέτη (case study), 8) Όψεις πολιτικής παιδείας στην Ελλάδα του '60: Η περίπτωση του Τζων Γκλαβάνη (case study), 9) Εργαστήριο I: Έρευνα αρχείων και σύλληψη της ιδέας ενός ντοκιμαντέρ, 10) Εργαστήριο II: Το σκαρίφημα σεναρίου ενός ιστορικού ντοκιμαντέρ, 11) Τα βιομηχανικά κτίρια του Βόλου, 12)

Από το αρχειακό τεκμήριο στον σχεδιασμό και την παραγωγή εθνογραφικού κειμένου.

Παράλληλες δράσεις

Προβολή του ντοκιμαντέρ του Βασίλη Λουλέ «**Πέρασα κι εγώ από κει κι είχα παπούτσια από χαρτί**» διάρκειας 91 λεπτών, παραγωγή του 2014. Θα πραγματοποιηθεί συζήτηση με τους/τις εκπαιδευόμενους/ες και η προβολή θα είναι ανοικτή στο κοινό.

Σύνοψη:

- *Ένα ταξίδι στον μαγικό κόσμο των παραμυθιών. Γιαγιάδες και παππούδες, λαϊκοί παραμυθάδες της ελληνικής υπαίθρου αφηγούνται στον κινηματογραφικό φακό παραμύθια και ιστορίες.
Μια ταινία για τους τελευταίους, ίσως, ανθρώπους της αγροτικής ζωής, μέσα στους οποίους είναι ακόμα ζωντανός ο απόηχος αιώνων προφορικής αφήγησης.
Παραμύθια του κάμπου και των βουνών.*

Σκοπός του προγράμματος

Στο Εργαστήριο αυτό θα δούμε πώς από κάποια «απρόσωπα» αρχειακά τεκμήρια μπορούμε να περάσουμε στην ανακάλυψη ανθρώπινων ιστοριών και, στη συνέχεια, στον σχεδιασμό του σκαριφήματος ενός ή περισσότερων ντοκιμαντέρ που θα ζωντανεύουν αυτές τις ιστορίες στηριζόμενα, κυρίως, στην προφορική μαρτυρία.

Επιπρόσθετα το εκπαιδευτικό πρόγραμμα θα προσπαθήσει να προσεγγίσει το ΑΝΘΡΩΠΟΚΕΝΤΡΙΚΟ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ, που είναι ίσως το πιο ανερχόμενο είδος κινηματογράφου παγκοσμίως και δίνει τον λόγο στους αφανείς ήρωες της ζωής, στους απλούς ανθρώπους ή φωτίζει την αθέατη πλευρά των πιο προβεβλημένων.

Η ιδιαιτερότητα του συγκεκριμένου προγράμματος είναι ότι βασίζεται στα εργαστήρια που θα αναπτυχτούν γύρω από μια μεγάλη **υποδειγματική άσκηση**, κατά την οποία συγκεκριμένα αρχειακά τεκμήρια των Γενικών Αρχείων του Κράτους (Γ.Α.Κ.) θα μελετηθούν από τους ίδιους τους συμμετέχοντες ώστε να έρθουν στο φως κάποιες ανθρώπινες ιστορίες που σκιαγραφούνται μέσα (και πίσω) από αυτά τα τεκμήρια/ντοκουμέντα, που, πολύ συχνά, μοιάζουν «απρόσωπα». Στη συνέχεια θα αναλύσουμε τους τρόπους για να «ζωντανέψουν» οι ιστορίες αυτές και θα

επιχειρήσουμε (ως άσκηση) να χτίσουμε το ΣΚΑΡΙΦΗΜΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ ενός ή περισσότερων ιστορικών/ανθρωπολογικών ντοκιμαντέρ που θα βασίζονται πάνω τους. Ένα πολύ βασικό εργαλείο προς αυτή την κατεύθυνση είναι η *προσωπική μαρτυρία*, η οποία και θα αναλυθεί ιδιαίτερα. Μέσω αυτής μπορούν να δημιουργηθούν ταινίες γεμάτες αλήθεια, συναίσθημα και χιούμορ, που συγκινούν, διασκεδάζουν, επιμορφώνουν, ενώ παράλληλα ανιχνεύουν την καθημερινότητα, την κοινωνική ζωή, την Ιστορία.

Με κύριο άξονα την παραπάνω άσκηση θα ανακύψουν και θα συζητηθούν σημαντικά ζητήματα που σχετίζονται με το *ανθρωποκεντρικό ιστορικό ντοκιμαντέρ*, όπως:

- *Πώς ερευνούμε στα αρχειακά τεκμήρια για ανθρώπινες ιστορίες;*
- *Πώς καταγράφουμε ειλικρινείς και εκφραστικές προσωπικές μαρτυρίες με την κινηματογραφική κάμερα;*
- *Ποια η σχέση της μικρής, προσωπικής ιστορίας με τη μεγάλη, καθολική Ιστορία;*

Μεθοδολογία του προγράμματος

Οι εκπαιδευόμενοι/ες εκτός του υλικού που θα μελετήσουν ανά εβδομάδα από την πλατφόρμα για ένα εξάμηνο θα πρέπει να ολοκληρώσουν στο τέλος του προγράμματος: α) μια σύντομη εθνογραφία συνοδευόμενη από αντίστοιχο αρχειακό υλικό β) να συμμετέχουν στην υποδειγματική άσκηση (εργαστήρια).

Εργαστήρια του προγράμματος

Αναλυτική Παρουσίαση του Εργαστηρίου

Το διήμερο Εργαστήριο θα αναπτυχθεί γύρω από μια μεγάλη **υποδειγματική άσκηση** η οποία θα βασιστεί σε αρχειακά τεκμήρια των Γενικών Αρχείων του Κράτους (Γ.Α.Κ.). Το διήμερο Εργαστήριο θα είναι διάρκειας 8 ώρες X 2 = 16 ώρες. Είναι πιθανόν επίσης να περιλαμβάνει και διδακτική επίσκεψη σε κάποιον πρώην βιομηχανικό χώρο.

(α) ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

1. Σύντομη παρουσίαση των Γ.Α.Κ. Μαγνησίας από την Αννίτα Πρασά. Λίγα λόγια για την ιστορική περίοδο που καλύπτουν, το είδος των τεκμηρίων, τη θεματολογία, κλπ.
2. Σε κάθε μέλος της ομάδας θα δοθεί η δυνατότητα επί τόπου μελέτης αρχειακών τεκμηρίων, τα οποία θα έχουν επιλεγθεί από πριν τα ΓΑΚ και ο Βασίλης Λουλές. Οι υπεύθυνοι του Εργαστηρίου θα μιλήσουν για το περιεχόμενο του υλικού και για την ευρύτερη ιστορική περίοδο.
3. Θα μελετήσουμε αυτόν τον φάκελο, θα δούμε ένα-ένα τα τεκμήρια και θα προσπαθήσουμε να μάθουμε όσα περισσότερα μπορούμε γύρω από αυτά. Στόχος μας είναι να ανακαλύψουμε ανθρώπινες ιστορίες —ατομικές ή ευρύτερα κοινωνικές— οι οποίες είναι κρυμμένες, πολύ συχνά, ακόμα και σε ένα «ουδέτερο» υπηρεσιακό έγγραφο.
4. Στη διαδικασία αυτή είναι βέβαιο ότι θα χρειαστούμε επί πλέον πληροφορίες πάνω στο συγκεκριμένο θέμα, θα χρειαστεί δηλαδή να κάνουμε περαιτέρω έρευνα και διασταύρωση στοιχείων («τεκμηρίωση»). Αυτές τις πληροφορίες θα τις αναζητήσουμε από τις εξής πηγές:
  - α) από την κείμενη βιβλιογραφία (πληροφορίες για το ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο ή για την ιστορική περίοδο)
  - β) από το ίδιο το Αρχείο, που πιθανότατα θα μπορέσει να μας προμηθεύσει και με επί πλέον τεκμήρια που σχετίζονται με το θέμα. (Αυτά τα επιπρόσθετα τεκμήρια μπορεί να είναι και διαφορετικής φύσης: πχ. ενώ το αρχικό υλικό είναι έγγραφο, το καινούργιο μπορεί να είναι φωτογραφίες, κινηματογραφικό φιλμ, παλαιότερη τηλεοπτική εκπομπή κλπ)
  - γ) ενδέχεται να πάρουμε πληροφορίες και από κάποιο μέλος της ομάδας των συμμετεχόντων που θα τύχει να έχει γνώση του συγκεκριμένου θέματος
  - δ) πληροφορίες από το διαδίκτυο.
  - ε) Θα γίνει προσπάθεια να πλαισιώσουμε το Εργαστήριο και με την παρουσία/μαρτυρία ενός ή περισσότερων ανθρώπων που έχουν προσωπική, βιωματική σχέση με κάποια από τα αρχειακά τεκμήρια ή με την εποχή τους.
5. Στη διάρκεια της έρευνας-τεκμηρίωσης θα επιδιώξουμε ώστε κάποια άτομα της ομάδας, τα οποία θα νοιώσουν έναν ιδιαίτερο «ψυχικό σύνδεσμο» με κάποιο συγκεκριμένο αρχειακό τεκμήριο (διαδικασία «οικειοποίησης» ή

«ταύτισης»), να μας μιλήσουν για αυτή τη «σχέση», να μας καταθέσουν κάτι προσωπικό, κάτι που αυτό το τεκμήριο έφερε στη μνήμη ή προκάλεσε στο συναίσθημά τους. Μπορεί πχ. να ανακαλέσουν κάποιο προσωπικό τους βίωμα, να θυμηθούν μια σχετική ιστορία κάποιου προγόνου τους, να μας μιλήσουν για ένα παιδικό ανάγνωσμα, για τραγούδι ή παραμύθι. Θα λέγαμε, λοιπόν, ότι με αφορμή ένα αρχειακό τεκμήριο θα ανοίξουν **δουο παράλληλες διεργασίες προσέγγισής του**: μία προς τα «έξω» (αναζήτηση πληροφοριών, τεκμηρίωση) και μία προς τα «μέσα» (...αναζήτηση στα προσωπικά μας βιώματα).

6. Ο πλούτος των υλικών που θα φέρουν στο φως οι δυο αυτές προσεγγίσεις θα μας δώσει την ευκαιρία να προχωρήσουμε στον **σχεδιασμό ενός (υποθετικού) ντοκιμαντέρ**. Παρ' όλο που στο Εργαστήριο αυτό ΔΕΝ θα περάσουμε σε πρακτικές κινηματογραφικού γυρίσματος (θα χρειαζόμασταν περισσότερες ημέρες) θα αναπτύξουμε σημαντικά ζητήματα της δημιουργίας ενός ντοκιμαντέρ, όπως:
- ποιο είναι ακριβώς το βαθύτερο θέμα της ταινίας και ποια η ιδιαίτερη «ματιά» μας;
  - ποιοι άνθρωποι θα θέλαμε να καταθέσουν τις βιωματικές τους ιστορίες ή τον επιστημονικό τους λόγο;
  - τι και με ποιόν τρόπο θα τους ρωτούσαμε, ώστε να έχουμε ειλικρινείς και ελκυστικές μαρτυρίες; Πώς θα πρέπει να έχουμε προετοιμαστεί γι' αυτό;
  - τι άλλου είδους «βιωματικά» υλικά αυτών των ανθρώπων θα χρησιμοποιούσαμε στην ταινία πέρα από την προφορική μαρτυρία (πχ. γραπτές μαρτυρίες, προσωπικές φωτογραφίες, επιστολές, τραγούδια κλπ);
  - σε ποιους χώρους θα κάναμε γύρισμα;
  - ποια θα ήταν η σκηνοθετική μας προσέγγιση;
  - ποια η αισθητική της εικόνας (σκηνικό, ρούχα, μέγεθος κάδρου, φωτισμός);
  - ποια οπτικοακουστικά ντοκουμέντα (φωτογραφίες, κινηματογραφικές ταινίες, ταινίες αρχείου, επίκαιρα) θα θέλαμε να εντάξουμε στο ντοκιμαντέρ; Τι έρευνα θα χρειαζόταν να κάνουμε γι' αυτά, πού και πώς θα τα ψάχναμε;

7. Από κάποια φάση των εργασιών κι έπειτα οι συμμετέχοντες θα έχουν χωριστεί σε 2-3 υπο-ομάδες, η κάθε μια από τις οποίες θα εμβαθύνει με διαφορετικό τρόπο στο ίδιο θέμα ή ενδεχομένως θα εστιάσει σε μια διαφορετική πτυχή του ίδιου ευρύτερου θέματος. Η κάθε υπο-ομάδα θα εργαστεί στην τελική φάση του Εργαστηρίου χωριστά, ώστε **να παρουσιάσει στην ολομέλεια** τα δικά της πρώτο σενάριο/σκαρίφημα ενός ιστορικού ή ανθρωπολογικού/εθνογραφικού ντοκιμαντέρ.

(ΣΗΜΕΙΩΣΗ: δεν θα γίνουν γυρίσματα ταινίας, ωστόσο η κάθε ομάδα θα προετοιμάσει μια παρουσίαση της ιδέας της ενώπιον της ολομέλειας του εργαστηρίου. Εάν κάποια ομάδα κρίνει απαραίτητη την πραγματοποίηση πολύ μικρού γυρίσματος θα μπορεί να το κάνει, μετά από συνεννόηση με τον Β. Λουλέ και υπό την προϋπόθεση ότι θα υπάρχει χρόνος)

(β) ΕΥΡΥΤΕΡΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΘΑ ΑΝΑΠΤΥΧΘΟΥΝ

Με **κύριο άξονα** την παραπάνω άσκηση θα ανακύψουν και θα συζητηθούν σημαντικά ζητήματα που σχετίζονται με το ανθρωποκεντρικό ντοκιμαντέρ, όπως:

- Προσωπική μαρτυρία και αφήγηση ιστοριών μπροστά στον κινηματογραφικό φακό,
- Η σχέση της μικρής, προσωπικής ιστορίας με τη μεγάλη, καθολική Ιστορία,
- Αρχειακά τεκμήρια και έρευνα για ανθρώπινες ιστορίες, κ.ά.

Θα τεθούν τα ερωτήματα που πάντα συνοδεύουν αυτή την προσέγγιση:

- Τι είναι αυτό που κάνει μια προσωπική ιστορία «άξια» να ειπωθεί και, ακόμα περισσότερο, να κινηματογραφηθεί;
- Πόσο είναι αλήθεια ότι η παρουσία της κάμερας δυσκολεύει κάποιον «απλό» άνθρωπο να αφηγηθεί μια προσωπική του ιστορία; Μήπως, αντίθετα, μπορεί να είναι και απελευθερωτική;
- Ποιός ο ρόλος του σκηνοθέτη/ερευνητή σε αυτήν ακριβώς την κρίσιμη στιγμή για τον αφηγητή;
- Πώς κινηματογραφούμε μαρτυρίες, αφηγήσεις, παραμύθια με τρόπο ελκυστικό; Ποιά είναι τα μυστικά αυτής της τέχνης; Είναι ζήτημα τεχνικής, «ψυχολογίας» ή κάτι άλλο;

- Πώς μπορεί η καταγραφή μιας προσωπικής μαρτυρίας να είναι αφ' ενός επιστημονικά έγκυρη και αφ' ετέρου καλλιτεχνικά άρτια;
- Πώς μπορούμε να βλέπουμε, να καταγράφουμε ή ακόμα και να διδάσκουμε τη «μεγάλη» Ιστορία μέσα από τις προσωπικές ιστορίες των ανθρώπων;

Όλα αυτά θα τα συζητήσουμε μέσα από την προβολή και ανάλυση συγκεκριμένων ταινιών.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΝΟΝΤΑΣ:

Στο Εργαστήριο αυτό θα δούμε πώς από κάποια «απρόσωπα» αρχειακά τεκμήρια θα περάσουμε στην ανακάλυψη ανθρώπινων ιστοριών και στον σχεδιασμό ενός ή περισσότερων ντοκιμαντέρ που θα ζωντανεύουν αυτές τις ιστορίες στηριζόμενα, κυρίως, στην προφορική μαρτυρία.

ΣΕ ΠΟΙΟΥΣ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ

Το Εργαστήριο απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς κάθε βαθμίδας, σε απόφοιτους ή σπουδαστές Κοινωνικών/Ανθρωπιστικών Επιστημών (ιστορικούς, κοινωνικούς ανθρωπολόγους, εθνογράφους, ψυχολόγους, κλπ), σε αρχειονόμους ή εργαζόμενους σε Αρχεία, σε μουσειολόγους, σε κινηματογραφιστές και ηθοποιούς, σε όσους ασχολούνται με το «θέατρο-ντοκουμέντο», σε παραμυθάδες και αφηγητές, καθώς και σε όσους ασχολούνται με την έρευνα, την προφορική ιστορία και την αφήγηση.

Για τη συμμετοχή στο Εργαστήριο χρειάζεται αγάπη για την έρευνα, το σινεμά και την προφορική ιστορία αλλά και περιέργεια, όρεξη και υπομονή. Δεν απαιτείται προηγούμενη επαγγελματική εμπειρία στον χώρο του κινηματογράφου, θα προσπαθήσουμε όμως ανάμεσα στα μέλη της ομάδας να υπάρχουν κάποια άτομα που γνωρίζουν τα βασικά στοιχεία της χρήσης κάμερας και μικροφώνου. Επιθυμητοί επίσης είναι όσοι υποψήφιοι γνωρίζουν βασικά στοιχεία του μοντάζ.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

- Ο βασικός στόχος αυτού του Εργαστηρίου είναι η καλλιέργεια ενός «άλλου βλέμματος» πάνω στα τεκμήρια της Ιστορίας και της παράδοσης, και στα βιώματα των ανθρώπων που είναι φορείς τους.

- Παράλληλα, οι συμμετέχοντες θα γνωρίσουν μεθοδολογικά εργαλεία χρήσιμα για τις δικές τους ερευνητικές, εκπαιδευτικές ή καλλιτεχνικές δραστηριότητες.
- Γενικότερη φιλοδοξία μας είναι να δημιουργούνται ντοκιμαντέρ ή άλλα projects που να αξιοποιούν τα Αρχεία και τον πλούτο των Μουσείων και συλλογών, και να συνδυάζουν την καλλιτεχνική αρτιότητα με την τεκμηρίωση και την επιστημονική εγκυρότητα.

Διδάσκοντες/ουσες του προγράμματος

Βαρβούνης Μανώλης, Καθηγητής Λαογραφίας, Πρόεδρος του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης.

Κώστας Αδαμάκης, Καθηγητής του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Δρ Καπανιάρης Αλέξανδρος, Μεταδιδακτορικός Ερευνητής του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Δημιουργική Γραφή» – Ενότητα: Ψηφιακή Αφήγηση στην Εκπαίδευση).

Δρ Αννίτα Πρασά, Ιστορικός, Αρχειονόμος, Προϊσταμένη Γ.Α.Κ. Μαγνησίας

Βασίλης Λουλές, Σκηνοθέτης ταινιών ντοκιμαντέρ και μυθοπλασίας

Ελπίδα Πανάγου, Φιλολόγος

Βασίλης Σάντρης, Υπεύθυνος διαχείρισης αρχείων

Γιώργος Λάγδαρης, Σκηνοθέτης

Κώστας Αμυγδαλίτσης, Εκπαιδευτικός

Πώς διαμορφώνεται η ύλη της ενότητας

Αναλυτικότερα η ύλη της ενότητας (χειμερινό εξάμηνο 2018-2019) διαμορφώνεται ως εξής:

Περιγραφή του εξαμηνιαίου μαθήματος

Όλες οι εισηγήσεις των μαθημάτων κάθε δεκαπενθήμερου θα μεταδίδονται ζωντανά (live) από το κανάλι YouTube της Ακαδημίας Λαϊκού Πολιτισμού & Τοπικής Ιστορίας και θα αναρτώνται οι σχετικοί σύνδεσμοι στην πλατφόρμα τηλεεκπαίδευσης

(moodle), ώστε οι εκπαιδευόμενοι/ες να μπορούν ξανά, να παρακολουθήσουν σε άλλο χρόνο τις διαλέξεις που επιθυμούν.

Τίτλος μαθήματος	Εξάμηνο / έτος	Επιστημονικοί Υπεύθυνοι
«Τοπική Ιστορία & Ψηφιακά Μέσα, Αρχαική Εθνογραφία σε Αρχεία Τοπικής Ιστορίας»	Χειμερινό Εξάμηνο 2019-20	<p>Μανώλης Βαρβούνης, Καθηγητής Λαογραφίας, Πρόεδρος του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης</p> <p>Δρ Αλέξανδρος Καπανιάρης, Μεταδιδακτορικός Ερευνητής του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο</p> <p>Επιστημονική υπεύθυνη ιστορικής τεκμηρίωσης: Δρ Αννίτα Πρασά Ιστορικός, Αρχειονόμος, Προϊσταμένη Γ.Α.Κ. Μαγνησίας</p> <p>Επιστημονικός υπεύθυνος εργαστηρίων: Βασίλης Λουλές, Σκηνοθέτης ταινιών ντοκιμαντέρ και μυθοπλασίας</p>
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ	Διδάσκων/ουσα – Είδος διδασκαλίας	Περιεχόμενο
1 ^η Εβδομάδα 30/9/2019 – 6/10/2019	Μανώλης Βαρβούνης Καθηγητής Λαογραφίας, Πρόεδρος του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης	Εισαγωγή στην εθνογραφία - Βασικές αρχές αρχαικής εθνογραφίας

	<p>Δρ Αλέξανδρος Καπανιάρης Μεταδιδακτορικός Ερευνητής του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο</p> <p><u>6/10/2018</u> <u>ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ</u> <u>ΕΙΣΗΓΗΣΗ</u></p>	
<p>2^η Εβδομάδα</p> <p>7/10/2019 – 13/10/2019</p>	<p>Δρ Αννίτα Πρασά Ιστορικός, Αρχειονόμος, Προϊσταμένη Γ.Α.Κ. Μαγνησίας</p> <p><u>13/10/2019</u> <u>ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ</u></p>	<p>Η τεκμηρίωση της ιστορικής έρευνας σε αρχεία τοπικής ιστορίας</p>
<p>3^η Εβδομάδα</p> <p>14/10/2019 – 20/10/2019</p>	<p>Δρ Αννίτα Πρασά Ιστορικός, Αρχειονόμος, Προϊσταμένη Γ.Α.Κ. Μαγνησίας</p> <p>20/10/2019 <u>ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ</u> <u>ΕΙΣΗΓΗΣΗ</u></p>	<p>Η βιομηχανική τοπική ιστορία της Μαγνησίας μέσα από τα αρχεία των Γ.Α.Κ. Μαγνησίας</p>
<p>4^η Εβδομάδα</p> <p>21/10/2019 – 27/10/2019</p>	<p>Δρ Ανίτα Πρασσα, Ιστορικός, Αρχειονόμος, Προϊσταμένη Γ.Α.Κ. Μαγνησίας</p> <p><u>26 και 27/10/2019</u></p>	<p>Εργαστήριο στα Γ.Α.Κ. Μαγνησίας</p> <p>Αρχεία επιχειρήσεων: όπως της σιδηροβιομηχανίας Γκλαβάνη (1911-1985), της μεταλλουργίας Παπαρήγα (1939-1989), του Οίκου Παπαγεωργίου (1924- 1982), της κλωστοϋφαντουργίας</p>

	<u>ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ</u>	«Τζίμας» (1951-1975), της βιομηχανίας ζυμαρικών Σκαρίμπα (1937-1987), του εργοστασίου μωσαϊκών πλακών Μεφσούτ (1927-1938), του ποτοποιείου Αθανασίου Ψιώτα (1936-1994), του εξαγωγικού εμπορικού Οίκου της οικογένειας Παπαθανασίου (1930-1968), της εμπορικής εταιρείας Τσιμπούκη (1948-1982) κ.ά.
5^η Εβδομάδα 28/10/2019 – 3/11/2019	Γιώργος Λάγδαρης, Σκηνοθέτης Κώστας Αμυγδαλίτης, Εκπαιδευτικός 3/11/2019 <u>ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ ΕΙΣΗΓΗΣΗ</u>	Εργαστήριο Οπτικοακουστικών I: Εργαλεία για την παραγωγή ενός ντοκιμαντέρ
6^η Εβδομάδα <u>4/11/2019 – 10/11/2019</u>	Γιώργος Λάγδαρης, Σκηνοθέτης Κώστας Αμυγδαλίτης, Εκπαιδευτικός <u>10/11/2019 ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ ΕΙΣΗΓΗΣΗ</u>	Εργαστήριο Οπτικοακουστικών II: Εργαλεία για την παραγωγή ενός ντοκιμαντέρ (Μοντάζ)

<p>7^η Εβδομάδα</p> <p><u>11/11/2019 –</u> <u>17/11/2019</u></p>	<p>Βασίλης Σάντρης</p> <p><u>17/11/2019</u> <u>ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ</u></p>	<p>Τα αρχεία της παιδοπόλεων: από την αρχειοθέτη στη μελέτη (case study)</p>
<p>8^η Εβδομάδα</p> <p><u>18/11/2019 –</u> <u>24/11/2019</u></p>	<p>Ελπίδα Πανάγου, Φιλολόγος</p> <p><u>ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ</u> <u>24/11/2019</u></p>	<p>Όψεις πολιτικής παιδείας στην Ελλάδα του '60: Η περίπτωση του Τζων Γκλαβάνη (case study)</p>
<p>9^η Εβδομάδα</p> <p><u>25/11/2019 –</u> <u>1/12/2019</u></p>	<p>Βασίλης Λουlés, Σκηνοθέτης ταινιών ντοκιμαντέρ και μυθοπλασίας</p> <p><u>30/11 και</u> <u>1/12/2019</u> <u>ΔΙΑ ΖΩΣΗΣ</u> <u>ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ</u></p>	<p>Εργαστήριο I: Έρευνα αρχείων και σύλληψη της ιδέας ενός ντοκιμαντέρ</p> <p>Εργαστήριο II: Το σκαρίφημα σεναρίου ενός ιστορικού ντοκιμαντέρ</p> <p>28/11/2019</p> <p>Προβολή του ντοκιμαντέρ του Βασίλη Λουλέ «Πέρασα κι εγώ από κει κι είχα παπούτσια από χαρτί» διάρκειας 91 λεπτά, παραγωγή του 2014. Θα πραγματοποιηθεί συζήτηση με τους/τις εκπαιδευόμενους/ες και η προβολή θα είναι ανοικτή στο κοινό.</p>
<p>10^η Εβδομάδα</p> <p><u>2/12/2019 – 8/12/2019</u></p>	<p>(:)</p>	<p>(:)</p>
<p>11η Εβδομάδα</p>	<p>Μανώλης Βαρβούνης</p>	

<p>9/12/2019 – 15/12/2019</p>	<p>Καθηγητής Λαογραφίας, Πρόεδρος του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης</p> <p>Δρ Αλέξανδρος Καπανιάρης Μεταδιδακτορικός Ερευνητής του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο</p>	<p>Από το αρχειακό τεκμήριο στον σχεδιασμό και την παραγωγή εθνογραφικού κειμένου</p>
<p>Διακοπές Χριστουγέννων – Πρωτοχρονιάς</p>		
<p>Λήξη προγράμματος – Εκδήλωση παρουσίασης</p> <p>Ιανουάριος 2020</p>		

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

Έναρξη μαθημάτων : Δευτέρα 1 Οκτωβρίου 2018

Λήξη μαθημάτων: Ιανουάριος 2010

Αργίες

9/12/2019 – 20/1/2020 - Διακοπές Χριστουγέννων

**Κατηγορίες γυναικών και ανδρών υποψηφίων
που γίνονται δεκτές/οί στο πρόγραμμα – Τρόπος
ένταξης**

Η έναρξη του Προγράμματος θα γνωστοποιηθεί με δημόσια ανακοίνωση (τόσο στον Τύπο, όσο και στο Διαδίκτυο), όπου θα καθορίζονται οι διαδικασίες που απαιτούνται για την ένταξη του ενδιαφερόμενου στο Πρόγραμμα. Η αίτηση συμμετοχής υποβάλλεται ηλεκτρονικά, μέσω της ιστοσελίδας της Ακαδημίας Λαϊκού Πολιτισμού & Τοπικής Ιστορίας <http://learn.cultureacademy.gr/>.

Ο συνολικός αριθμός των συμμετεχόντων που θα επιλεγούν θα είναι 22-25 άτομα.

Η αποδοχή ή η απόρριψη της αίτησης συμμετοχής ανακοινώνεται στον υποψήφιο εκπαιδευόμενο ατομικά μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και σε περίπτωση αποδοχής ο/η υποψήφιος/α σπουδαστής/στρια δεσμεύεται να παρακολουθήσει το πρόγραμμα με τις αντίστοιχες εργασίες.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟ ΚΙΝ/ΦΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

Για να είναι δημιουργική η συνεργασία μας, καλό είναι όσοι τελικά πάρουν μέρος στο Κινηματογραφικό Εργαστήριο να κάνουν τα εξής:

A. Να έχουν διαβάσει το παρόν κείμενο (*ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ*) για να γνωρίζουν το ακριβές περιεχόμενο και τον τρόπο εργασίας που θα ακολουθήσουμε.

— Να έχουν μελετήσει το *ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ-ΦΙΛΜΟΓΡΑΦΙΑ ΒΑΣΙΛΗ ΛΟΥΛΕ*, όπου το πιο σημαντικό είναι να έχουν δει κάποια από τα αποσπάσματα των ταινιών που υπάρχουν εκεί.

— Χαρακτηριστικό του τρόπου προσέγγισης είναι και το κείμενο *ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ "Συναντήσεις με τη μητέρα μου Λέλα Καραγιάννη"*.

3. Να έχουν μαζί τους κάποια από τα παρακάτω: **laptop, φωτογραφική μηχανή, βιντεοκάμερα**. Μαζί πρέπει να έχουν και τα καλώδια μεταφοράς των δεδομένων και υλικών από τις συσκευές σε laptop.

Θα χρειαστεί επίσης, κάποια μέλη της ομάδας να έχουν εγκατεστημένα στον υπολογιστή τους προγράμματα επεξεργασίας εικόνας και βίντεο (τύπου Premiere, Movie Maker ή άλλα σχετικά) και να ξέρουν τον χειρισμό τους. Στο Εργαστήριο αυτό ΔΕΝ θα εστιάσουμε στη διδασκαλία χρήσης κάμερας (εικόνα), μικροφώνου (ήχος) ή μοντάζ. Κάποιες βασικές γνώσεις θα θεωρηθούν δεδομένες, οπότε εμείς θα

επισημάνουμε πράγματα για την καλύτερη χρήση αυτών των εργαλείων, για να περάσουμε πιο γρήγορα στο κυρίως αντικείμενο του Εργαστηρίου.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: ΔΕΝ είναι απαραίτητο να έχει ο καθένας ΟΛΑ τα παραπάνω, πρέπει όμως εμείς να ξέρουμε από πριν τι μπορεί να φέρουν τα μέλη της ομάδας, ώστε να φροντίσουμε για τα υπόλοιπα.

Η χορηγούμενη βεβαίωση / πιστοποιητικό

Η επιτυχής ολοκλήρωση κάθε εξαμηνιαίου μαθήματος οδηγεί σε χορήγηση βεβαίωσης του συγκεκριμένου μαθήματος, ενώ η επιτυχής ολοκλήρωση όλων δύο εξαμηνιαίων μαθημάτων οδηγεί σε πιστοποιητικό παρακολούθησης του προγράμματος. Οι βεβαιώσεις ή το πιστοποιητικό θα φέρουν την ειδική σήμανση του Εργαστηρίου Λαογραφίας & Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Τμήματος Ιστορίας & Εθνολογίας της Σχολής Κλασικών & Ανθρωπιστικών Σπουδών του Δημοκρίτειου Πανεπιστήμιο Θράκης.

Χρονική διάρκεια, Κόστος φοίτησης

Η συνολική χρονική διάρκεια του Προγράμματος είναι ένα εξάμηνο 60 ώρες ανά μάθημα/εξάμηνο. Το υλικό του προγράμματος για κάθε μάθημα θα υπάρχει σε δεκαπενθήμερη μορφή (συνολικά 12 εβδομάδες) σε ειδική πλατφόρμα (moodle) της Ακαδημίας ενώ οι εκπαιδευόμενοι/ές θα έχουν πρόσβαση στο ειδικό αποθετήριο / βιβλιοθήκη. Η οργάνωση της δομής του προγράμματος για κάθε εξαμηνιαίο μάθημα θα ορίζεται από την/ον Επιστημονική/ό Υπεύθυνη/ο και μπορεί να περιλαμβάνει εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με on line συνεδρίες, να βασίζεται σε μαθήματα δια ζώσης ή να επιλεχθεί μεικτό μοντέλο. Κάθε εξαμηνιαίο μάθημα αποτελεί το μικρότερο εκπαιδευτικό αντικείμενο που αξιολογείται αυτοτελώς ως προς τις αποκτηθείσες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες.

Τα προγράμματα παρέχονται δωρεάν, ενώ οι εκπαιδευόμενες/οι δεν επιβαρύνονται για κάτι άλλο. Παράλληλα θα δοθούν σε ψηφιακή μορφή εναλλακτικά βιβλία και βιβλιογραφία.

Προαπαιτούμενα

Τα προαπαιτούμενα για την παρακολούθηση του Προγράμματος είναι:

- Πρόσβαση σε Η/Υ και στο Διαδίκτυο
- Κατοχή προσωπικού e-mail
- Βασικές γνώσεις χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών
- Υποχρεωτική παρακολούθηση εργαστηρίων
- Δυνατότητα επιτόπιας έρευνας σε αρχαιακό υλικό

Δομή και τρόπος παρουσίασης Θεματικών Ενοτήτων

Το περιεχόμενο του κάθε μαθήματος, ανάλογα με το εκπαιδευτικό αντικείμενο, τον Επιστημονική/ό Υπεύθυνη/ο και τις ιδιαιτερότητες του διδακτικού αντικειμένου μπορεί να περιλαμβάνει εναλλακτικά:

- Βασικό σύγγραμμα του μαθήματος (βιβλίο)
- Πρόσθετα Αρχεία pdf - excel – powerpoint
- Links σε Εξωτερικές Ιστοσελίδες
- Θεωρία εμπλουτισμένη με εικόνες και links
- Πρόσθετη Βιβλιογραφία και Δικτυογραφία
- Μαγνητοσκοπημένες Διαλέξεις
- Παραδείγματα - Υποδειγματικές Ασκήσεις
- Ασκήσεις Αυτοαξιολόγησης
- Μελέτες Περίπτωσης
- Σχήματα-Διαγράμματα-Πίνακες
- Βιντεοπαρουσιάσεις

Μέσω του συγκεκριμένου τρόπου παρουσίασης του υλικού των μαθημάτων που θα υπάρχει στην ηλεκτρονική πλατφόρμα (e-folklore) επιτυγχάνεται η εμπέδωση της θεωρίας με πιο εποικοδομητικό τρόπο σε σχέση με ένα γραμμικό τρόπο διδασκαλίας.

Τρόπος διεξαγωγής του προγράμματος

Όπως προαναφέρθηκε για κάθε μάθημα θα ανακοινώνονται ο τρόπος διεξαγωγής του πριν την έναρξη προγράμματος (κατά την δημοσιοποίηση). Αναλυτικότερα θα γνωστοποιηθούν: α) αν θα υπάρχουν δια ζώσης συναντήσεις σε σύνολο 12 μαθημάτων/ανά εξάμηνο και τότε (ημερομηνίες), β) αν θα πραγματοποιηθούν on line μαθήματα ή συμβουλευτικές συναντήσεις και τότε (ημερομηνίες), γ) αν τα μαθήματα θα πραγματοποιηθούν με βάση αναρτημένες στην πλατφόρμα διαλέξεις κλπ υλικά (ασύγχρονη διδασκαλία) και ποιες εβδομάδες. Παράλληλα θα γνωστοποιηθεί το χρονοδιάγραμμα υποβολής εργασίας, οδηγός μελέτης. Στις ενότητες όπου χρειαστεί θα υπάρξουν σε δεκαπενθήμερη βάση προαιρετικές ασκήσεις αυτοαξιολόγησης που θα περιλαμβάνουν ερωτήσεις αντιστοίχισης ορθών απαντήσεων, πολλαπλής επιλογής, αληθούς/ψευδούς δήλωσης, ή upload, όπου η/ο εκπαιδευόμενος/ος θα πρέπει να διατυπώσει και να επισυνάψει την απάντησή του στην ηλεκτρονική πλατφόρμα. Σε κάθε περίπτωση το υλικό όλων των εβδομάδων θα είναι διαθέσιμο στην πλατφόρμα (moodle) του μαθήματος.

Επιστημονικό γραφείο υποστήριξης (help desk)

Μέσω του ενσωματωμένου στην εκπαιδευτική πλατφόρμα συστήματος επικοινωνίας, ο/η εκπαιδευόμενος/η έχει επίσης τη δυνατότητα να απευθυνθεί στην Διοικητική, Τεχνική, Επιστημονική Υποστήριξη του προγράμματος, ανάλογα με τη φύση του ζητήματος που τον/την απασχολεί.

Τρόπος εξέτασης και βαθμολόγησης

Σε κάθε εξαμηνιαίο μάθημα η/ο Επιστημονική/ός Υπεύθυνος/ος ορίζει τον τρόπο εξέτασης και βαθμολόγησης καθώς και τα αντίστοιχα χρονοδιαγράμματα. Ο τρόπος εξέτασης θα είναι σε εβδομαδιαία βάση (προαιρετικά τεστ αξιολόγησης) και η συμμετοχή στα εργαστήρια. Η χορήγηση της βεβαίωσης πραγματοποιείται, όταν η/ο εκπαιδευόμενος/ος ολοκληρώσει όλες τις υποχρεώσεις του/της.

Συγγραφείς του εκπαιδευτικού υλικού

Οι συγγραφείς του εκπαιδευτικού υλικού θα είναι τα μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής, οι Επιστημονικές/οί Υπεύθυνες/οι κάθε εξαμηνιαίου μαθήματος, εξωτερικές/οί συνεργάτιδες/ες, ψηφιακά εκπαιδευτικά βιβλία από το Πανεπιστημιακό Αποθετήριο «Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα / Κάλλιπος» καθώς και οι εκδόσεις της Ακαδημίας Λαϊκού Πολιτισμού & Τοπικής Ιστορίας.

Η/Ο Ακαδημαϊκή/ός υπεύθυνη/ος

Για κάθε εξαμηνιαίο μάθημα θα ορίζεται η/ο αντίστοιχη/ος ακαδημαϊκή/ός υπεύθυνη/ος ενώ την ακαδημαϊκή ευθύνη συνολικά για το πρόγραμμα έχει η Επιστημονική Επιτροπή της Ακαδημίας Λαϊκού Πολιτισμού & Τοπικής Ιστορίας.